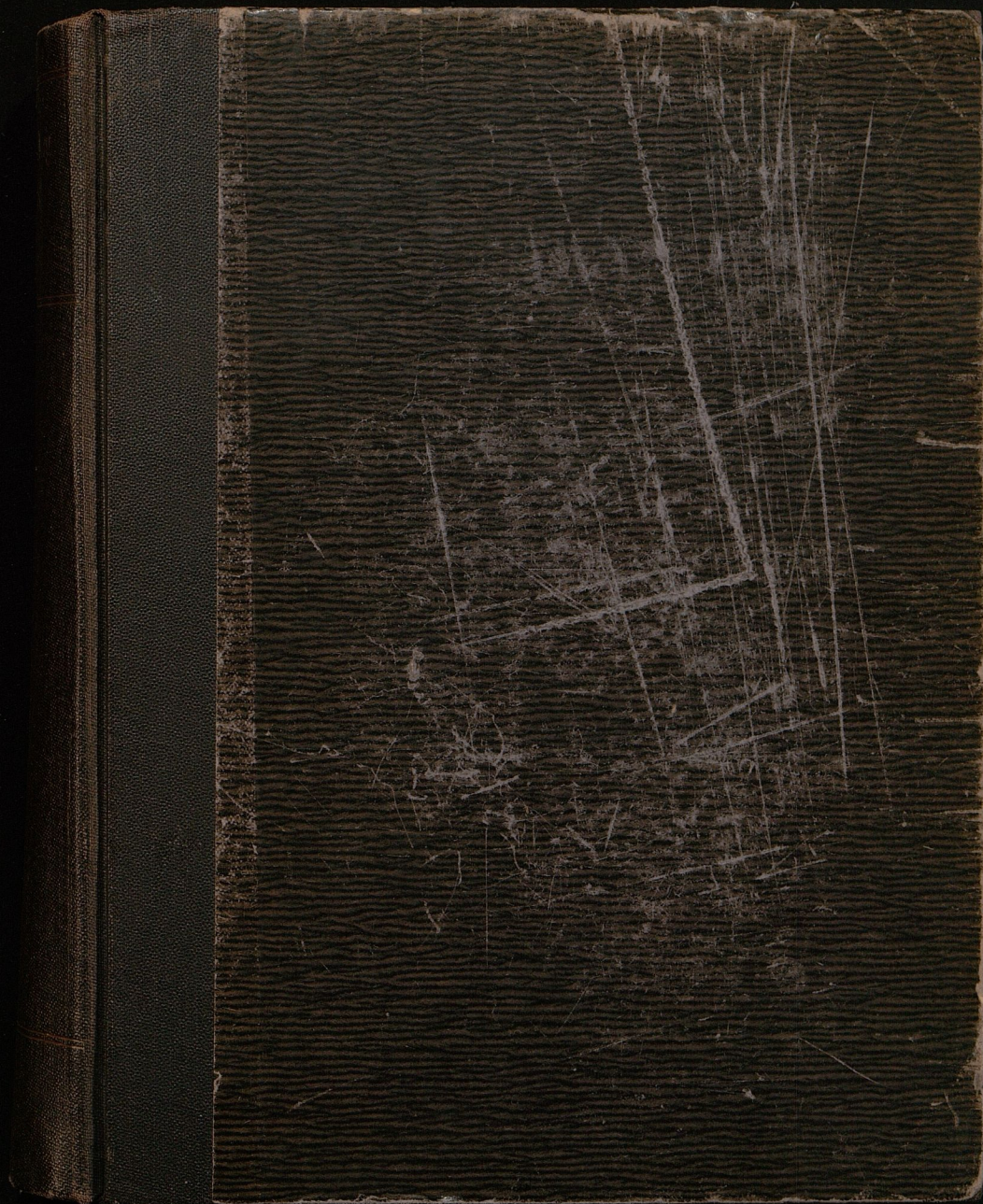
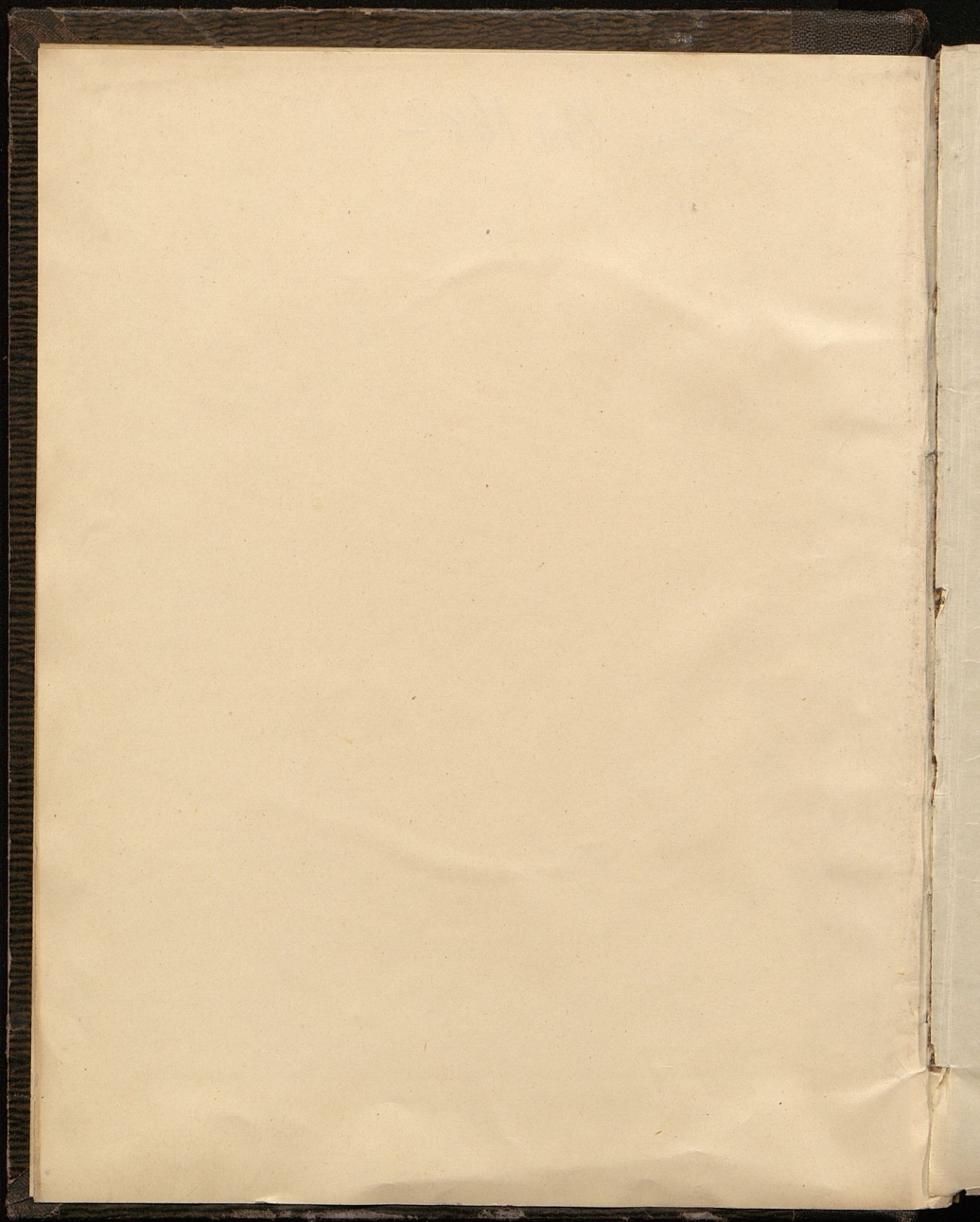

Inl. Bd 1682.

FORBIS eorumq;
juribus,

Institutio Facultatis Juridicae

SUB PRÆSIDIO

ON. GEORGI MICHAELIS

HEBERL

H. D. & P. Publ.

12
Q. D. B. V.
HISTORIAM
Artis Scriptoriæ,
PRO LOCO

In
Amplissimo Philosophorum
Ordine

benevolè sibi assignato,

PRÆSES

P. 533.
M. FLORIANVS Klepperbein/

Glogaviâ Silesius,

publicè defendet

Ad d. 15. Martii A. clb Inc LXXXIII.

RESPONDENTE

MICHAELE Rechen/

Stoßfena-Misn.

WITTENBERGÆ

Typo CHRISTIANI FINGELIL

Reverendissimo, Illustri ac Generosissimo
DOMINO,
DN. GEORGIO PHILIPPO
à Beltheimb/ Ecclesiæ Metropolitanæ Magde-
burgensi Subseniori, Scholastico, Hereditario in
Benenroda & Harpfe / Obedientiario in
Güsten &c. &c.
ut &

Reverendissimo, Per-Illustri Generosissimoq;
DOMINO
DN. LEVINO JOACHIMO BARONI
à Schulenburg
Ecclesiæ Metropolit. Magdeb. Canonico & Capituli Havelber-
gensis Præsuli, Toparchæ in Lieberosa/ Lamsfeld / Wegendorff /
Apenburg & Walsleben etc.

Nobilissimo, Consultissimo, Amplissimoq;
DOMINO
DN. IOHANN. HENRICO DÜRRFELDT/
Potentissimi Electoris Brandenburgici Consiliario
Gravissimo, rei molenendaria Præsecto, villicationum Ju-
dici Magdeburgi & J. U. Doctori &c.

*Maximis suis Patronis ac Evergetis submissâ animi de-
votione atq; atq; De venerandis, Colendis,
Exercitum hocce Academicum eorum Beneficentiarum haud immemor
ut pietatis & debita observantia testem consecrare & dedi-
care voluit, debuit*

MICHAEL Reche.
S.S. Theol. Cultor,

AD PEREXIMIUM atque PRÆSTANTISSIMUM
DN. MICHAEL: Rechen
Amicum dilectum.

Magnum *Historia* lumen est. Rerum antiquissimarum Ideas ita nostris oculis sistit, ac si modò vivo quodam exemplo fierent. Sicigitur *præterita* Nobis, *præsentia* posteritati, si quæ futura, commendat. *Historia* verò non alio medio, nisi scriptorum artificio, tantam nobis utilitatem præstat. Ex quo non obscure colligi potest, quanta sit *Artis scribendi* vel *necessitas*, vel *dignitas*, vel *utilitas*. Sed hæc modo persequi neclibet, neclicer. Hoc unicum saltem indicare placet. Historicam in eo rectè suam operam locare, quando *Historiam Artis scribendi* memoriæ prodit. Nam *alia* si *plurima*, quæ nullum ipsi vel *adminiculum*
in

vel ministerium præstant, ab oblivione, vel
interitu custodit, quanto magis hoc bene-
ficio *Arti-scriptoria* debet. Arduum igitur
hoc est negotium, & studium minimè con-
temnendum, quod in *Academia* nostra mo-
do suscipis, dum erudite per doctas *collatio-
nes* & *Concertationes Artis scriptoria* lau-
datissimam *Historiam* excolis. Gratulor Ti-
bi de hoc egregio præclaræ mentis instituto! De-
umq; precor, ut studiis his ex alto benedicere,
faciles progressus Eisdem concedere, felicemq;
tandem ^{in partem} ad sui Nominis Gloriam, & Rei-
publicæ Christianæ constantem ^{in partem} *coelitus*
adjicere clementissimè velit, cujus Gratia
Paternæ Te, Tuæque studia meis precibus
commendo! Vale! Scrib: V Vitteberg. d. 17.
Martii Anno M. DC. LXXXIII.

Tua Per-Exim. Præstant.
studiosiss.

JOHANNES Deutschman D.
p. t. Acad. Rector.

Artem scribendi defendere Rechius
arte,
Naturæq; suæ scribere signa cupit;
Prima futurarum sint hæc molimina lau-
dum
Scripta Patronorum semper in ingeniis.

THEODORUS DASSOVIUS. P. P.
& p. t. Decanus.

Ausibus eximiis veniant, precor, omnia
fausta,
Et curas pensent præmia largituras.

Boni ominis causa l. m. q;

f.

CONRADUS SAMUEL SCHURZFLEISCHIIUS. P. P

Hinc

Quod Tibi longa dies multiq; dedere la-
bores

Scire, per astra poli jam pia fama canit.

Hinc bene cum steteris docta plaudente ca-
thedra,

Apprecor, ut felix stet Tibi quisque dies.

Præximo Domino Respondenti gra-
tulabundus sc.

PRÆSES.

Si quis amat varias artes, sectatur & illas,
Illorum fructus largiter inde capit.

Assidue quoque Tefecisse id, Amice colende,
Perdoctum specimen comprobat hocce tu-
um.

Faxit Jova, per hoc tua laus & gloria crescat

Quod precor ex imo corde animoq; Tibi.

In honorem Clarissimi Domini Respon-
dentis, Fautoris ac Amici honoratissi-
mi deproper.

M. HEINRICUS Töpffer.
Ingenii

Ingeniū dotes, quæ Te natura beavit
Exemplo eximio pulpita nostra docent,
Ausibus his grator, felici fidere porro
Per variam curam ad culmen honoris eas.

*Hæc in honorem clarissimi & eruditissimi
Domini Rechi Fautoris atq; amici sem-
per estimatissimi gratulabundus ad-
jecit.*

M. GODOFREDUS ECCARDUS,
Wittebergenſis

ARs cui natales tribuat scriptoria, scripti
Eximii facies exhibuere satis.
Hinc merita & scripta decoramus laude labo-
rem;

Qui Tibi det porrò, det Patriæq; decus.

*Hæc
Conterraneo suo honoratissimo gratulabundus
adjecit*

M. CHRISTIANUS HEINSIUS
SS. Theol. Stud.

LERN RECHT solich dir / zu Ehren etwas
Schreiben/
Da du viel besser doch verstehst die Schreibe-
Kunst?

Nach

Auch macht die Tugend dir bey hohen Häuptern
Günst:
Was ist es nöthig dann? ich laß es immer bleiben.

seinem geliebten Freunde
JOHANNES JACOBUS Klingenberg/
S. S. Theol: Cultor.

E wird wohl niemand seyn/der dñ nicht sagen könne /
Daß unverdrossner Fleiß Ihm alle Ehre gönne/
Vnd ist es ja gewiß/daß wer die Tugend liebt/
Bekomme diesen Lohn/den wachsamkeit Ihm giebt.
Ihm vielgeliebter Freund lohnet auch die zarte Tugend
In die auch ist verliebt gewesen Seine Jugend
Die Crönet seinen fleiß/und bringet an das Licht
Was man vor wenig Zeit von Ihm gesehen nicht.

BALTH. BENJAMIN Rinderman
Brandenb. March.

Siccine litandum, mi Rechi, rere duobus,
Sedulus ac studii thura referre studes?

Musica dulcis amor, nec *Musas* spernis amicas,
Sed junctam svavi vinculo utramq; tenes.

Scilicet has inter nexus quis, præstat origo

Artis scribendi quam *Tua* scripta docent.

Divide sic curam, sit semper vivida virtus,

Et veniet viridis palma ab utraq; Tibi.

ita suo per dilecto gratulabundus

JOH. HERMAN. Hoffmeister
Hannovera-Saxo

§. I.

Cum multa Veterum instituta laude digna sint, tum scribendi inventum sanè præclarum & subtile admirandumq; videtur, idq; non solum ætate præcorum, verum etiam nostrâ memoriâ sapientissimi quique agnoverunt atque in pretio habuerunt. Ex quâ causâ plurimæ inter eos & maxime diversæ extiterunt sententiæ, quibus diu multumq; disceptatum est, cuinam eorum hoc præcipue tribui debeat: plerique certe humani ingenii captum excedere existimarunt.

§. II.

Et primò quidem divinus Plato, & cum eo Oratorum Princeps Cicero pro insito ingenii acumine censerunt, vel ipsi DEO, vel homini ad id divinitus excitationis primordia esse adscribenda, quorum ille in *Philebo* & *Phædro*, hic verò *L. 1. Tusc. QQ.* suam sententiam proposuit. Utrisque assentior facile, eò quod omnia, quæcunque in rerum naturâ existunt, & hominum utilitati inserviunt, omnino ad supremum Numen sint referenda, quod ad gerendas res insignes homini mentem motumq; largitur. Progrediendum tamen ultra est, & videndum, quis ille divinus homo, cui concessum tributumq; a DEO fuerit, tantum tamq; insignè

A

signe donum, rem multò pretiosissimam inveniendi, inventamq; tradendi aliis, & ad feram usque posteritatem propagandi.

§. III.

Sunt verò, qvi doctis risum moveant, præsertim ii, qvi originem scribendi ante mundum conditum coepisse asserunt, &, uno ut dicam verbo, in re seria nugantur, nec minori vanitate docent, legem ante mundi initium fuisse scriptam literis igneis nigris in dorso ignis candidi, quæ sententia attribuitur Judeis ap. *Chemnitium Ex. Conc. Tr. p. 13.* Idem, ut *Munsterus Comm. in Gen.* autor est, comminiscuntur, in vespera Sabbathi scripturam inter *luc*es productam esse. Mirum est, eos non addere, ante mundum etiam tabulas illas lapideas esse effictas atqve formatas, & ap. Deum eousqve reservatas, dum Mosi Lex scripta traderetur.

§. IV.

Interea defendendus venit *Plinius Physilogus*, cui ea vindicatur opinio, quasi literarum usum simpliciter æternum statuisset, *L. VII. c. 56.* cum verba illius longè aliud intendant & vocabulum Æterni cum optimis autoribus pro diuturno & antiquo sumere mihi videatur. Alioquin ipse Plinius sibi non constaret, qvi præcedente *L. V. c. 12.* Phœnices in gloriâ magnâ literarum inventionis esse dixerat. Et quod *VValtonus Prol. 2. Bibl. Polygl.* & alii citati ap. *Bangium in Cæl. Orient.* ei obtrudunt ac si mundi æternitatem defendendam susceperit, atqve hanc sententiâ de æterno literarum usu hac ratione atq; hypothesi stabiliverit, excusari satis potest. Etenim dicit quidem mundum æternum *L. II. c. 1.* veruntamen addit etiam, eum esse finitum. Jam verò vel leviter initiatus noverit, æternum

num non esse finitum. Plinium autem contradixisse sibi, vero simile non est. Qvin & Aristoteli, à quo sententiam de æternitate mundi hausisse Plinium dicunt, inter quos est *Kromajerus Theol. pos. pol. art. 4.* nunquam ea mens fuit, ut mundum absolutè æternum diceret: quandoquidem DEum omnium rerum principium & causam asserit, atque adeò æternū pro ingenito habet, uti meritisimus Doctor Theologus *D. Scherzerus* ex Thoma contra Eustachium & Maimonidem deducit, in *Philos. in Cerafop. 342.*

§. V.

Nunc toto agmine prodeunt *Sinenses*, qui ut soli sibi sapere videntur, sic etiam in negotio inventæ artis scribendi primas obtinere volunt. Ipsi enim quendam, *Fohy* dictum, quem primum Imperatorem numerant eorum annales, primum etiam artis scriptoriæ inventorem celebrant. Cujus rei falsitatem rationes temporum indicant, si secula Imperii Sinicicum ætate universalis Cataclysmi conferantur. Etenim si calculum *Autoris mirandorum in Sina & Europa* pro vero sumamus, sequitur, ut collatâ Epochâ Sinensium cum nostra illius *Fohy* Imperium ad annos ante Christum natum 2847. extendatur. Qvis autem est, qui non videat, fabulosam esse Sinensium jactatam antiquitatem? Aut enim diluvium non fuit universale, ut Sinenses soli ab aquarum eluvione manserint immunes, aut *Fohy* ille fuit ipse Noah, cui eo tempore nondum filii nati erant, quod utrumque absurdum. Alia quidem adhuc Epochâ Sinensis reperitur enumeratio, quâ *Alvarez Semedo in Historia Sinensi* Imperatorem *Fohy* ante Christum 2060 annis, qui in Abrahami annos incidunt, floruisse significat; sed eo tempore jam ratio scribendi satis erat cognita,

cognita, prout infra probatum dabo, ut firmius sententia muniatur, & constet, in dispersione gentium etiam ad Sinenfes tandem cum aliis artibus nobilis unam artem scribendi permanasse, & sic Fohy illum non inventorem, sed propagatorem tantum artis hujus apud Sinenfium populos dicendum esse. *Vid. de antiquitate Sinenfium Dissertatio Hornii de vera etate mundi contra Ifaacum Vosium c. 12. Et Arnoldi Spicilegium ad Ursini Exerc. fam. p. 14.* Miror verò opinionem, an ingenium dicam? Johannis VVeberii, Angli, qui novo specimine Historico anno hujus seculi 69. Londini edito Lingvam Sinenfium primitivam esse tradidit, & quod hinc elicitur, Sinenfes litterarum notitiam usumque habuisse ante ullum quemlibet populum. Sed quo fundamento id asserat, facile licet colligere, cum ipsius sententia penitus ponderatur, quæ sanè apud eruditos nullam meretur fidem.

§. VI.

Eandem cum Sinenfibus fabulam ludunt Ægyptii, qui teste *Diodoro Siculo*, literas (& sic quoque artem scriptoriam) astrorum cursus, Geometriam, artesque plurimas à se fuisse inventas dixerunt, & Mercurio, Theuth ipsis dicto, assignarunt. Verum enim verò non sufficit dixisse, cum probationes requiruntur. Etenim ab omni ævo suspecti admodum sunt Ægyptii mendaciorum in recensione rerum antiquissimarum, quod diu notavit *Gerh. Joh. Vosius*, & cuius facile liquet, si audiat, DEos & semideos regnasse primum apud eos, antequam ad homines imperium apud ipsos devolveretur. Equidem fidem aliquam facere posset enumeratione librorum Mercurii à *Philone Bibliensi* & *Jamblich* facta: At enim primò eam destruit Mercuriorum multitudo, deinde, quòd, qui à *Philone* citati sunt libri, nusquam

quam citantur amplius ; nec Jamblichō standum sit, cum ipse sub initium *libri de mysteriis* disertè fateatur, apud Ægyptios morem obtinuisse, ut omnes libri omniaq; inventa Mercurio adscriberentur. Sed verò ea falsà esse omnia, quæ de Mercurio circumferuntur, probat celeberrimus Conringius *libr. de Hermet. Medic. c. 7.* Conf. Ursinus *tr. de Hermete Trismegisto.* Alia, quæ de hac materia ampliùs dici possent, quoniam ad institutum non pertinent, prætermitto.

§. VII.

Græcos, qui tamen fere omnium rerum inventionem suæ genti adscribunt, & cum Ægyptiis etiam olim de antiquitate certarunt, mirum est, artis scriptoriæ inventum sibi non tribuisse. Ultrò enim ejus rei gloriam deferunt aliis, & potissimū Phœnicibus, quemadmodum historiarum pater Herodotus in *Terpsichore V. 38.* memoriæ prodidit. Οἱ Φοίνικες, inquit, οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, ἵων ἔσαν οἱ γε Φυρεῖοι, ἀλλὰ ἴε πολλὰ, οἰκήσαντες Ἰάδην ἤνυχάρεν ἐσήγαγον διδασκαλίαν ἐς Ἰῆς Ἑλλήνας, καὶ δὴ καὶ γεγάμησάν, ἐν εὐνὰ πρὶν Ἑλληνισι, ὡς ἐμοὶ δοκέει. Quamquam alii aliter sentiant, dum non ad Cadmum, vel ejus socios, sed vel ad Palamedem, vel ad Linum, Herculis præceptorem, vel ad Cecropem, primum Atheniensium Regem, vel Orpheum, vel Prometheum referunt, ut *Alex. Sardus ad Polyd. Vergilium* observat. Sed quod Palamedem attinet, ille literas tantum quasdam adjecit Alphabeto Græco, atq; adeò inventor minimè statui poterit. Linus autem fuit ex Phœniciâ oriundus, Cecrops ex Ægypto. Orpheus etiam vixit temporib; Hipparchi & Hippia, filiorum Pisistrati, ut *Vossius l. 1. de Origine Idolol. c. 39.* graviter confirmat, atq; hinc sequitur, eum longè post Cecropem & Cadmum esse collocandum. Quamvis alii cere-

monias & mysteria auctore Orphico (sed profecto post Cadmum) in Græciam traducta putent. Vid. *Diodorus Sicul. L.V. p. 332*. Prometheus fuit Iapheti filius, quemadmodum *Hesiodo* narrat, ut hic iterum ex historia mythica colligamus post diluvium & in Græciam à Noachidis artem scriptoriam translatam esse. Atenim vero Diodorus Siculus dissentit ab Herodoto, & ante Cadmum Græcos artem hanc novisse affirmat. Verba hæc sunt: Ἀκτῆς δ' εἰς Ἀργυπὸν ἀπ' ἀφ' ἧς ἐκτίσθη τὴν Ἡλιόπολιν ὀνομαζομένην, ἀπὸ τῆς παλαιᾶς θέμεν τὴν προσηγορίαν. Οἱ δὲ Ἀργυπῖοι ἔμαθον παρ' αὐτῆς τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν θεωρήματα. Ἐστέρην δὲ περὶ τοῖς Ἕλλησι γενομένην καὶ ἀκλίσμην, καὶ διὰ τὴν ἐπομβρίαν τῶν πλείστων ἀνθρώπων δόλοιομένην, ὁμοίως τῆς αἰτίας καὶ διὰ τῶν γεγραμμένων ὑπομνήματι συνέβη φθαρῆναι. Διὰ δὲ αἰτίας πολλαῖς ὕστερον γενεαῖς Κάδμῳ ὁ Ἀγήνορ ἐκ τῆς Φονίκης περὶ τὴν ὑπελήφθη κομίσαι γεγραμμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔδοξαν ἀεὶ ἢ προσευγίσκειν περὶ τῶν γεγραμμάτων, κοινῆς ἡν τὴν ἀγνοίας κατεχόσσης τῆς Ἑλλάδος. *libr. eodem V. p. 328*. Nempe existimat, Actinum Solis filium ad Ægyptios profectum, eos Astrologiam docuisse, demum Græciā diluvio oppressa, plurimos homines periisse, literarumq; monumenta delata fuisse: & eam ob causam post multa secula creditum esse, Cadmum Agenoris filium primum literas in Græciam adduxisse, atq; ideo Græcos quodam communi ignorantia ductos, literarum inventionem illi acceptam retulisse. Consentit *Tzetzes*, alioquin fabulosus, sed hic non spernendus autor, qui duplici argumento idem confirmat. Primum est, quod oraculum redditum fuerit Cadmo: *Φεράξω δὴ τὸν μῦθον Ἀγήνορος ἐκ γυναικὸς &c.* Alterum quod Bellerophon antiquior Cadmo scriptas tabellas de suā cæde attulerit: referente *Scaligero in Animadv. ad Euseb. p. 104*. qui tamen hoc in eo reprehendit atque opponit primo vetustissimum totius Græciæ

ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΛΛΗΝΩΝ

Græciæ

Græciæ consensum; deinde, quod oraculum illud & Bellerophontis tabulæ oriuntur a Poëtis; tum, quod non reperiantur antiquiora monumenta; demum, quod literæ hodiernæ dicantur Cadmeæ, quæ ita non possent dici, nisi ad Cadmum autorem essent referendæ. Et si Cadmus autor, aut saltem primus doctor & index earum in Græcia, quomodo ante Cadmum literas habuissent Græci. Verum enim verò *Diodorus* Scaligero satisfacit, asserto quod suo Græciæ consensum negat. Deinde Poëtarum dicta non semper sunt fabulæ, quin sub involucris illis vera sæpe historia reconditur & latet: porro non sequitur, antiquiora monumenta non reperiantur, ergo Græci non noverunt artem scriptoriam ante Cadmum. Et quod ultimum est, literas hodiernas appellari Cadmeas, concedimus, & tribuimus etiam Cadmo, sed tamen eo ipso nihil efficit Scaliger, ut omnem ante Cadmum scribendi usum neget. Potuerunt omnino alias etiam habere literas, in quarum locum Cadmeæ dein successisse videantur.

§. VIII.

Alios, qui forsitan artis nostræ inventionem prætendant, ne audiendos quidem judicamus, ut pote qui pro vero ducimus, prima scribendi initia apud gentem DEo electam fuisse, quod ingenuè & ultrò nobis largiuntur omnes, ut ut in definiendo primo scriptionis autore nondum convenire possunt.

§. IX.

Merito hic attendimus ad singularem *Plinii* sententiam, qui *L. VII. c. 56.* Literas semper Assyrias fuisse arbitratus est; nec præterimus, quod docti notant, literas, quas hodie vocamus Ebræas, olim & Assyrias dictas fuisse, Samaritanas verò Ebræas, quod *Vasmuth*

Vind

Vind. p. 53. ex ipsis Judæorum testimoniis contra VValtonum latius deducit. Ita enim, ut ex omnibus unum feligamus, *R. Gedalia in שלשה חקבלה f. 80. Lex data est eâ Scripturâ, quâ nos hodie scribimus librum legis, quæ vocatur אשורי sive Assyriaca.* Hæc verò figura fuit custodita & servata apud magnates Israhel, sicut Lex oralis. Vulgus enim utebatur figurâ literarum Ebraicâ Samaritanarum: sed cum venisset Esra, permisit ipsis, ut scriberent figurâ literarum, quibus data fuit lex. Vocarunt autem eam Assyriacam, quia Magnates Israhel eam secum adducebant ex Assyria; clam enim eam habuerant, eò quod esset scriptura sancta. Et autor libri En Jisrahel c. 1. Totus mundus fatetur, tabulas, & librum legis, qui in arcâ fuit, scripturâ Assyriacâ fuisse consignata. Quod ipsum liceat velut fundamentum substruere iis, quæ deinceps adferentur.

S. X.

Unde jam scribendi initia scrutaturo primus occurrit *Ursinus*, qui in *Analectis S. vol. 1. l. 6. c. 1. & Exerc. fam. proæmio* asserit: primi omnino libri scriptorem fuisse Moysen, arte scribendi ab ipso æterno DEi verbo, ejusque prototypo exemplari legis duarum tabularum accepta; itaque & nullam antiquiorem scripturam neque ex sacris, neque ex profanis fide dignis monumentis ullis uspiam comparere. Atque hoc sanè pium studium pro concilianda Scripturæ S. autoritate & antiquitate laudandum maximè est, optarem verò ipsum argumenta in contrarium adducta æquo animo ponderasse, nec dubitarem, quin à vehementiâ se continuisset. Nos expensis rationibus, parum in hoc genere cum satisfecisseprehendimus. *Affirmamus*, inquit, *ratione, inductione, testimonio.* At ratio, inductio & testimonium solum eò tendunt, ut evincat, Moysen esse antiquiorem

rem & priorem omnibus illis à profanâ gente fictis literarum Inventoribus. Quod antecum Tertullianus & Clemens Alexandrinus accurate diligenterq; probaverunt, scriptoresq; paganos antiquitate gloriatos in ruborem egerunt. Id quod omnino & nostrum facimus. Probare autem debuisset *Ursinus* nullum in gente Ebræa fuisse, qui artem scribendi ante Moſen novit.

§. XI.

Augustinus contrarium probaturus *QQ. in. Ex. qv. 60. rom. IV. Opp.* introducit *γεναιοι εἰσὶν ἄνθρωποι*, quos ex consilio ſoceri Jethronis Moſes unâ cum Chiliarchis, Centurionibus, decurionibus, conſtituiſſet. Verba ejus hæc ſunt: *Quidam Doctores interpretati ſunt, ut intelligantur utiq; literarum, qvī introducant in literas, ſi ut reſonat vocabulum Græcum. Hic ſan̄ ſignificatur, qvōd ante legem datam habuerint Ebræi literas &c.* Non contemnenda quidem ratio, ſi textui Interpretum LXX. ſua conſtaret integritas, & concordia cum textu Ebræo, in qvo nullum veſtigium horum *εἰσὶν ἄνθρωποι* haberetur. Augustinus lingvæ Ebrææ ignarus hæſit in LXX. Interpretum verſione, qvæ in aliquibus exemplaribus, ut MSCto Alexandrino, qvōd notavit *Waltonus in Bibl. Polygl.* has duas voces habet additas Et qvōd additæ ſunt, exiſtimo inde factum eſſe, qvōd *Deut. 1. 15.* ipſi LXX. ut vulgò habentur, *γεναιοι εἰσὶν ἄνθρωποι* collocarunt poſt decuriones, eadē prope falſitate. Nam vox *שׂוֹטְרִים* nuſpiam notat *γεναιοι εἰσὶν ἄνθρωποι*, ſed cenſores & viſitatores, qvī ſuſtibus & flagris armati per plateas urbis circumibant, ut meſuras & pondera examina- rent, mores publicos obſervarent, & ſi qvīd pravum offendiſſent, magiſtratui denunciarent. Ut ita nihil

B

ali-

aliud sint, quàm judicum ministri & judiciorum solennium executores, atque ideo in scriptis Judæorum Germanicis ביטל Bittel i.e. lictores dicti, quod exequitur D. Carpzovius not. ad Schick. Jus regium p. 241.

§. XII.

Alia contra Urfinum firmitior ratio est è dicto Jobi petita Cap. XIX. 23. *Utinam nunc scriberentur verba mea! Utinam in librum insculperentur: stylo ferreo cum plumbo in perpetuum in rupe inciderentur!* Verba satis clara sunt ad demonstrandum, iam tempore Jobi notam fuisse scribendi rationem. Urfinus hanc objectionem frustra esse existimat. l. c. sed ipse frustra est. Sanè confundit tempus, quo Hiob hæc dixit, cum tempore, quo tota Jobi historia in literas est relata. Jam disquiratur, quando Jobus hæc dixerit? Certum est, in statu miseriæ, in quo adhuc ante nativitatem Moysis constitutus fuit. Urfinus ponit, Jobum 28. annis ante Moysis mortem è vitâ excessisse, qui terminus cadit in 92. annum ætatis Moysis; Hiob verò in statu felicitatis vixit 140. annis. Unde cuivis patet, planè falsum esse Urfinum, cum probari possit, statum felicitatis Jobæ, initium sumere ante natū Moysen 48. annis. Excipit Urfinus, Moysen, vel quicumque Scriptor fuerit libri Jobi, sermone *נאביל* *נב*, quem Jobo tribuit, usum fuisse usitatissima prolepsi poetica, illasque ethopœias Jobi & amicorum merum poëma & drama esse. Quod minimè concedendum. Neque enim ulla prolepsis statuenda est in S. literis, ubi res satis evidens est & ipsa necessitas non urget. Colloquia autē Jobi & amicorum, cum non videantur fortuito enata, esse merum poëma, ut illa sint consignata literis, non perinde ac instituta erant, sed ut institui potuissent, nemini persuadebit adeò Urfinus. Id potius illorum

rum virorum sapientiam & facundiam doceat, quàm
 historiam de veritate deturber, ut loquitur Schotanus.
 Et præmeditari potuisse amicos, quis neget? Præterea
 si vel maximè quædam sint dramatica, allata Jobi ver-
 ba talia non esse, docet præcipuè arcta & immediata
 connexio cum subsequētibz, in quibus Jobus
 Symbolum fidei suæ de resurrectione mortuorum ex-
 hibet. Hæc itaque à Jobo nō esse ita dicta, ut scripta sunt,
 non est extra periculum & id absurdum parit, ut de
 sermonibus quibuscunqve in Sacra Scriptura, an ita sint
 prolati, ut quidem consignati sunt, dubium oriatur.
Conf: Noldium Conc. Part: p. 287. & in Vind. p. 788. & 974.
 Interim excusis hisce & elisis, ut argumento nostro
 etiam contra quosvis firmius niti meliusq; concludere
 valeamus, parum abest, quin statuamus, Jobum Mo-
 se esse antiquiorem. Nam primò post Moten Sacerdo-
 tium restrictum erat ad filios Aaronis, Jobus verò ipse
 sacrificasse dicitur. Ad hæc שכינא non dedit se homi-
 nibz extra tabernaculum, postquam à Mose extru-
 ctum erat. Præterea ævi illa longitudo, quàm transe-
 git Job, sequentibus seculis vix evenisse cuiquam vide-
 tur. Quartò, communiter Dei noticiam puram apud
 amicos Jobi resedisse videmus, quod sanè vix admitti
 potest, nisi de temporibus Exodum Hebræorum ante-
 cedentibus. *Vid. Schotanus tom. 1. de Peregr. Israel. pag.*
237. ubi Judæorum de ætate Jobi discutit sententias.
Conf: Theologus summus D. Calovius Bibl: illustrat: Tom:
1. part. 1. pref. in Jobum, Tornielius ad annum mundi 2329. n.
22. & 2390. n. 1. Salianus Epit. ad an. Mundi. 2319. & 2328. Ar-
noldus in Spicil. p. 66. seqq. Caspar Schottus Tech. cur. p. 558.
& 577.

§. XIII.

Ex his jam satis superq; constat, ante Mosen rationem scribendi jam fuisse cognitam. Quamobrem ad antiquiora secula eundum nobis est & in autorem ulterius inquirendum. Non tamen hoc loco, quæ *Ælianus L. XIII. Hist. Var. c. 3.* de sepulchro Beli refert, Xerxen in eo reperisse urnam vitream, adiacente columna exigua, in qua scriptum fuerit, eum, qui sepulchrum aperuisset, neque replevisset urnā, pessime habiturū. Belus autem est ipse Nimrod, Monarchiæ primæ conditor, quemadmodum ex antiquitate docuit summus Polyhistor, D. Schurz fleischius, *Diff. de Assyrio-Chaldeorum primordiis, olim à me publicè defensā. §. 18. seqq.* Sic & Semiramidis Beli uxor, narrante Herodoto *L. 1.* sepulchro suo quædam inscribi curavit. Cui & inscriptionem quandam in columna Nino posita, Xenophon libro de *Æquivocis* vindicavit. Sed nec reperam ea, quæ Caspar Schottus *Techn. Cur.* pro austruenda nostra sententia attulit, nec corrigam, quæ ibi malè ab eo dicuntur, cum facile ruant, quæ ab aliis jam sunt impugnata, funditusq; subversa. Id solum ago, ut in familiis Patriarchalibus artem scribendi viguisse conficiam. Ubi argumentum non exiguum suppeditaret *ספר יצירה* liber creationis, qui Abrahamo Patriarchæ à Judæis tribuitur, & in eorum manibus versatur, modò fides non esset dubia, cum supersticiosâ quorundam credulitate Adamo ipsi tribuatur. Sufficiet mihi ex Noachica structura arcæ diluvii judicandum proponere omnibus, an illa sine scriptione notarum quarundam perfici potuerit. Equidem vix possibile fuisse, omnino sentio, ut sine notis numerorum tantæ molis arca fabricetur. Numeri autem nil aliud fuerunt nisi literæ, eò quòd omnes

mines ferè gentes literas numerorum loco usurpent, & hodie adhuc literarum pro numeris usus apud Ebræos sit receptus. Qvis ergo dicat, non scripisse Noam?

§. XIV.

Rem ipsam acutè tetigisse sibi vîsi sunt, qvî Patriarchis diluvio prioribus Alphabeta constituerunt Unde & Jac. Benav. Hepburnus, Scotus, Ordinis S. Francisci de Paula, in libro, qvem *Auream virgam* inscripsit, Noacho qvoddam tribuit, qvòd videre est apud *Bangium Cal. Or. p. 105.* sed nullo exceptus est assensu, cum hæ ab ipso propositæ literæ prodant fucum, atqve adeò sint supposititiæ, & respondeant ferè Hetruscum literis, qvas partim *Bangius* ex æneis tabulis Eugubinis collegit, & Cælo suo orientali inferuit, partim etiam *Raphael Volterrani* ex qvadam inscriptione *Comment. Urbanorum L. XXXIII.* & *Merula* in *Cosmographia* proposuit. Miratur insuper *Bangius*, qvò anu Hepburnus hoc Alphabetum in suam tabulam trans tulerit, atqve pro Noachico venditarit, qvòd tamen *Theſeus Ambrosius* in *Appendice Introductionis* Hetruscum esse pronunciet, atqve à dextra versus sinistram scribi ac legi dicat. Et quamvis hic ipse *Theſeus* suspectam reddiderit fidem suam in aliis, tamen hac vice probanda videtur opinio, utpote duorum gravium Italicorum testimonio, *Julii Canobini* & *Joh. Achillini* confirmata.

§. XV.

Neqve verò solum literis, sed integris libris Noacho tribuitur artis scriptoriæ cognitio. Nimis largi sunt *Cabbalistsæ*, qvî, ut id probent, lepide tradunt, à Noacho scriptum librum qvendam, & furto deinde in arcâ ipsi à Chamo ablatum fuisse. Similem in modum inter eruditos mentio est *Voluminis Æthiopici*, à Noacho conscripti. Nec minor gloria est *Noachici testamenti*

Epistole, quam *Prosper Italus* inter *Hetruscas* antiquitates simul nobis communicavit. Atverò & langviahorum scriptorum autoritas est, & meritò eam *Anton. Posslevinus Bibl Select.* & *Sixtus Senensis* multùm diligenterq; impugnata jamdiu rejecerunt.

S. XVI.

Ante *Noachum* vixit *Enochus*, quem itidem peculiari Alphabeto usum fuisse prodidit *Joh. Augustinus Pantheus Venetus Sacerdos*, in *Voarchdumiâ* contra *Alchimiam* cujus partes *Claudius Duretus* in *Historiâ de lingvis universis* defendendas sumit, & quidem hoc pacto, reperiri in fastis *Æthiopicae Ecclesiæ* librum ab *Enocho* his literis conscriptum, & *Canonicorum* numero habitum; sed nimis lubrica infirmaq; ejus sunt argumenta, quorum robur & vis vel eò ariete labefactatur, quod in vero & antiquo Canone non reperiatur, neque unquam à nostris inter *Canonica scripta* referatur. Et pugnat contra eos *Hepburnus*, qui planè diversos his characteres in *Aurea virga* proponit. Quinam ergo veri: *Bangius* *Hepburnæos* cum ipsis *Ebræis* facile conciliat, consensumq; *Vicellii Encom. L. Ebr.* suum facit, qui existimat, *Henochum*, si quidem scripserit, illis scrip fuisse literis, quas postea ab *Hebersemi* filio *Hebræas* appellavere. Coeterum aliqui artis scriptoriæ originem in tempora *Enochi* rejicientes, adducunt illius *Prophetiam* ex *Ep. Judæ com. 17.* inter quos est *Augustinus*, qui expresse ait: *Scrip fuisse quidem nonnulla divina Enoch illum septimum ab Adamo, negare non possumus, cum hoc in Epistola Canonica Judas Apostolus dicat.* Sed unde confirmetur, nondum videre licet. *Προς Φίλιππους* λέγει αὐτὸν, non γὰρ ὁ Φων δicit *Apostolus*. Etenim ut prophetiæ in libros referrentur, non erat necesse, nisi quas ipse *DEus* volebat consignatas. Concludunt tamen alii, *Enochum* scrip fuisse,

fisse, quoniam adhuc hodie inter Judæos ejus prophe-
 tia extet, ut autor est *Drusus tr. de Enocho*, quem sequi-
 tur Bibliander *Com. de communiratione ling.* Imò Cor-
 nelius à Lapide *Comm. in Ep. Jude* Prophetiam hanc
 antiquissimam esse & ante diluvium editam asseverare
 ausus est; Et Boulduc *L. i. de Ecclesia ante Moysen c. 74.* re-
 fert, & ex *Siracidis c. 44, 19.* colligit, Adamū scripta Enochī
 diligenter conservasse & reposuisse in arcā tempore di-
 luvii non minore sollicitudine, quā Patris Adami &
 aliorum quorundam Patriarcharum ossa, ut qui ejus,
 quem DEUS rapuerat, ossa quæ servarentur, habere
 non posset, scripta tanquam sacratissimum pignus ac
 depositum sibi & posteritati custodiret. Et producit
 Scaliger *Notis ad Euseb. p. 244.* fragmentum quoddam ex
 Enochī libro Græcè ex Ebraico versum, unde Aposto-
 lum sua sumpsisse affirmat. Quo tamen jure id dicat
 Scaliger, judicabunt omnes, quod quod ipsum fragmen-
 tum legent. Neque enim Apostoli verba in eo occur-
 runt. Forſan sint ipsi argumentum quasi textus illius,
 repugnat autem itidem additum vocabulum *λέγων*
 apud Apostolum, quod si non fuisset additum, Scaliger
 aliquo modo haberet effugium, possetq; excusari. In-
 terim falsa & conficta sunt, quæcunque præter prophe-
 tiam in Sca S. traditam, sub nomine Enochī circumfe-
 runt, quicquid in contrarium dicant aliqui, refutati
 pluribus à *Bangio in Cel. Orient. Dorscho Pentad. Diss. p.*
561. Cuneo de Republ. Ebr. L. III. c. 1. Valthero Offic.
Bibl. p. 1176. Joh. Euseb. Nierembergio Jesuita tr. de Orig.
Scriptura S.

§. XVII.

Zonaras & Cedrenus planè primum inter eos, qui
 scripserint, eum faciunt. Οὐδ', inquit Cedrenus, πρῶτον.

χειρὶ μανθάνει καὶ διδάσκει, καὶ θεῶν μυστηρίων ἀποκαλύ-
 ψους ἀξίως, ex antiquâ & fabulosâ traditione, quam
 sequuntur isti Græculi, & fidem sæpe amittunt. Optimè
 Sal. Gesnerus. *Comm. in Gen. V. qv. 6.* eum quidem non
 primum facit, probabiliorem tamen sententiam eorū
 esse judicat, qui tempore Enochī fuisse literarum usum
 dicant, eò quod nec annorum series adeò exquisitè ad
 tot secula observari, neque Enochī verba retineri abs-
 que literarum adminiculo potuisse sentiant.

§. XVIII.

Quod ipsum probaturi firmitus, alii libros quos-
 dam à Setho, Adami filio scriptos proferunt, ut autor est
Epiphanius her. 39. & Schottus Tech. cur. p. 555. qui tamen
 eos supposititios & spurios rectè judicant. Alii præfi-
 dium quærent in narratione Josephi *L. 1. Antiq. c. 3.* fi-
 lios Sethi ante diluvium rerum cœlestium scientias
 duabus columnis, alteri lateritiæ, alteri lapi-
 deæ inscripsisse, ut si constructa lateribus extermi-
 naretur ab imbribus diluvii, lapidea permanens præbe-
 ret hominibus scripta cognoscere. Quam Josephi nar-
 rationem nec Schottus improbat *l. c.* & Bangius *Cal.
 Orient.* sed sub hypothesi tamen. Alii Alphabetis suis
 antediluvianis id obtinere tentant, ut est *Autor Inscripti-
 onum in columnis parastaticis Bibliotheca Vaticana, Schra-
 derus in Monumentis Italiae.* At Alphabeti illa rejecta
 & repudiata satis sunt à Bangio *l. c. p. 103.* ut actum jam
 non agamus. Josephi fidem in dubium vocat *Ursinus
 Exerc. fam. p. 211. & Arnoldus in Spicil. p. 65. Bochartus in
 Phaleg. l. 1. c. 14.*

§. XIX.

Nos cum omnibus monumentis fide dignis de-
 stituamur, rem omnem rationibus & argumentis ex-
 pedie-

pediemus. Primò enim imbecillitas humanæ memo-
riæ requirit quoddam remedium atque eam juvandi
subsidiū. Postquam enim primi hominum parentes
in deplorandam illam devoluti essent peccati mise-
riam, intercidit per itq; in ipsis omnis ingenii & divi-
narum virium vigor, nataq; omnium scientiarum &
sapientiæ oblivio. Quamobrem crebris actionibus
enitendum illis in posterum erat, ut quicquid à Deo re-
lictum habebant ingenii, non perderent penitus, sed
acuerent & excitarent. Id proles eorum secuta varias
deinde invenit & excoluit artes & scientias, quas tene-
re omnes potuisse memoriā ita firmiter, ut nihil po-
tuisset excidere, quis ausit dicere? Unde necessariò se-
quitur, illos non caruisse quodam memoriæ adjumen-
to. Sed quodnam illud sit præter scribendi scientiam?
Eqvidem Poësis etiam ad memoriā rei conservan-
dam idoneum instrumentum est, uti judicat *Possennius*
L. XXII. c. 7. Bibl. sel. verum nunc pensitemus, annon
Poëta in ipso quoque carmine conficiendo indigeat
signis memoriæ intervientibus. Eqvidem *Ursinus l. c.*
pro sententiæ suæ propugnatione *contra Bangium*, qui
nobiscum sentit, nimis insurgit, literas, & quod conse-
quens est, artem scribendi non afferre opem memo-
riæ, sed pestē, audacter dicens, concedens tamen, nunc
non posse artium scientiarumq; cupidos carere literis,
eam verò conditionem primorum sapientum non
fuisse, cum artes & scientiæ paucis præceptis conceptæ
fuissent apud ipsos, & quisque reperta sua vivā voce
commendasset posteris, tradidissetq; præcepta carmi-
nibus inclusa, ut memoriæ facilius inhærent. Verum
enim verò optarem, ut iste ipse autor, cum adhuc in vi-
vis esset, explorasset ingenium suum, an horum, quæ

contra

C

contra

contra nos dicit, conceptionem atq; imaginem efformare atq; exhibere memoriae semper potuisset, ut nunquam excidisset? Aut tentet quis nostrum, an cogitationes de re quadam ardua vel semihorulae spatio conceptas alio tempore absque hoc memoriae subsidio representare ad unum, & ita commodè atque sine molestia possit. Sanè in spem venio, fore, ut omnes hanc meam amplectantur sententiam. Quòd verò Urfinus artem nostram vocat memoriae pestem, facile meretur veniam, eò quòd fovendae suae hypothesei conquisiverit omnia, quae reperire potuit, quæq; ipsi commoda visa fuerunt. Interim ei opponimus Illustrissimum *Gustavum Selenum*, qui *præf. ad Cryptographiam* objectionem hanc discussit, quò etiam Urfini defensores remittimus.

§. XX.

Alterum argumentum faciet mutua hominum consuetudo & commercium. Cum enim, inquit *Wasmuth*, non solum animal loquens conditus sit homo, sed etiam animal politicum & civile, ad conversandum & communicandum cum aliis res & actiones suas natum, quis putet hoc fieri potuisse sine adjuvento literarum & scriptionis, quæ fugacibus aliàs vocibus quasi vincula quædam injiciuntur, per quæ & oculis & manibus teneri possint, miraculò certè maximo. *Vid. Vindiciæ p. 85.* Explicet quis rationem, quæ factum, ut Patriarchæ aperire sensa mentis etiam in loca dislita (neque enim omnes uno fuere loco) sibi invicem potuerint? An per nuncios, quibus vivâ voce tradidissent? Quidsi aliquando non rectè nunciassent, quod fieri potuisse, nemo negabit? An vero ipsi semper inter sese collocuti sunt, præsentèsq; sibi fuerunt, quoties de rebus

rebus aliqua habenda fuit consultatio? Nimis absurdum foret, talia sensisse.

§. XXI.

Unde jam adducimus tertium argumentum, quod est artis scriptoriae ad Arithmeticam & Musicam utilitas & evidens necessitas. Qui dixerit, Patres ante diluvium viventes non colluisse Arithmeticam, utpote totius Macheseos fundamentum, is dicat etiam, eos non contemplatos esse cælum, hospitesq; fuisse in terra. Atqui noverant siderum cursus, aliasq; artes & scientias, ut patet ex *Gen. 4.* quibus maxime inservit Arithmetica, ejus opera & usus sine arte scriptoria nunquam potuit consistere. Maximum hic argumentum ponit Musica, quam excoluisse Jubal inq; ea excelluisse dicitur *Gen. IV.* Si excoluit, utique rationem componendi melodias posteros docuit. Veniant jam Musici, & exponant, id sine artis scriptoriae subsidio fieri non potuisse. Quæ de structura arcae Noachicæ, utpote quæ sine scriptione literarum & numerorum fabricari non potuit, superius dixi, ea nemo reperet, nisi qui ingenio difficili sit, ut adhuc dum Patribus antediluvianis deneger artis scriptoriae cognitionem.

§. XXII.

Atque hæc cum ita se habeant, ad ipsum quoque Adamum porrigimus scribendi notitiam. Neque enim fieri potuit, ut is, qui tot familiarum conditor & parens, quæ artem nostram callebant, solus fuerit illius ignarus. Quin potius docuisse eum filios & nepotes suos nobilissimam hanc & utilissimam artem, vero est similem. Adduco hanc in rem *Cl. Bangii* sententiam. Is loco sæpius citato *p. 9.* his verbis causam hanc tractat prolixius: *Primum humani generis progeni-*

Ca *lorem*

torem formandorum characterum prorsus rudem extitisse,
 aut nihil planè ad rem literariam felici auspicio inchoan-
 dam & propagandam adjuvanti contulisse, vix dum dixeris.
 Nam, ut ab ultimo primùm ordiamur, quis est, qui longam
 transacta vita usuram, quam Deus benigne Adamo indul-
 sit, multijugem diutinae experientiae usum intuitus affirma-
 re ausit, Adamum novem secula emensum fuisse, ac non-
 gentis triginta annis vixisse tanquam otiosum rerum spe-
 ctatorem: quippe qui quondam universe in terris familiae
 pater fuit, Rex & Sacerdos, teste Luthero in Genesin p. 48.
 nec non Oeconomia, Politia, primava sapientia, divina pa-
 riter & humana primus autor, summus moderator & my-
 sta. Quin potius pie sentiendum est, quod Adamus animadver-
 tens se admissio peccato amisisse incomparabiles animi, inge-
 nii, memoria, sagacitatis & sapientiae dotes, atque in te-
 nebricosum ignorantia, ruditatis ac oblivionis ergastulum
 fuisse conjectum, relictis sibi tantum parietinis quibusdam
 naturalis cognitionis, in id magno molimine incubuerit,
 quomodo residuas physici luminis scintillas jugi mentis agi-
 tatione, laboriosa sensuum ope & scrutinio exsuscitaret:
 imò necessitate monstrante viam, primam artibus & doctri-
 nis facem praeberet, prima characterum rudimenta juven-
 da memoria causa praeformaret.

§. XXIII.

Nec solus nobiscum sentit Bangius sed infiniti alii,
 Svidas, Job. Tzetzes, Opmerius, Boulducci, Postellus, Me-
 nochius, Pineda, Ludovicus S. Francisci, Athanasius Kir-
 cherus, Ludovicus Vives, Hermannus Hugo, Theodorus Bibli-
 ander, Alstedius, atque inprimis à nostratibus D. VValthe-
 rus & Venerandus Senior noster. Dicit Andreas Sennertus &
 referente Kirchero, universa Ebraeorum schola Syro-
 rum & Arabum. Quamquam non omnes iisdem utah-
 tur argumentis, alii conjecturis tolerandis, alii fabulis,

alii

alii monumentis, sed unde hæc fidem suam accipiant, non adducentes. Sic à *Gnosticis* olim expositæ fuerunt *Revelationes Adami*, *Evangelium Evæ*, & hodiernum in Bibliothecâ Vaticanâ reperitur *pictura Adami*, supra cuius caput literæ Ebraicæ antiquæ leguntur, & ad pedes ejus inscriptio Latina: *Adam divinitus edoctus, primus scientiarum & literarum inventor.*

§ XXIV.

Sed quibus Adam usus fuerit literis, non constat inter omnes. Sunt qui peculiaribus Alphabetis Adami producunt, *Hepburnus in Aurea virga*, *Schraderus in monumentis Italia*, *Angelus Roccha à Camerino in Commentar. Biblioth. Vatic. Durerus in Hist. de lingvis*, *Thesius Ambrosius Append. Introd.* quæ omnia videre licet ap. *Banjamin l.c.* sed discussa. Sunt alii, qui characterem Samaritanum tuentur, ut *Waltonus* & *asseclæ ejus*, sed ex falsâ hypothesi. Alii scripturam hieroglyphicam solum Adamo in usu fuisse probant, inter quos est laudatus *Academia Senior venerandus Dn. Sennertus Exerc. i. Philol. Hept. 7.* & *Joh. Eusebius Nierembergius L. i. de origine Scripturæ Sacræ c. 8.* Alii denique hodiernos Ebræos characteres Adamo vendicant, imprimis *Celeberrimus Vassierus part. i. Vind. p. 86.* Et sanè hoc admodum probabile faciunt rationibus suis, quòd nimirum lingua Ebræa sit prima & antiquissima, atque nullum alium characterem habuerit agnoveritque sibi proprium; præterea nomina literarum in aliis lingvis non sint significativa suæ vel figuræ, vel soni, aut potestatis, nisi in quantum ad Ebræam reducantur. Et tandem cum potissimalis ipsis sit cum defensoribus characteris Samaritani, addunt, & subministrant contra hos argumentum illud, quod characteris Ebræi ductus & forma longè simplicior sit & perfectior, quàm Samari-

ritani, qui ex eo est deductus. Quamobrem & huic primas deferri non posse existimant, ducti principio illo Philosophico, quo simplex prius composito esse dicitur.

§. XXV.

In tanto igitur dissenſu, ut certi aliquid statuam, primo vestigia Præceptorum meorum & ex his ipsis Ebraeon quadratis literis post confusionem lingvarum Babelicam sumſiſſe gentes modum effingendi ſimiles exiſtimo. Cum enim artes & ſcientiæ ante cataclyſmum notæ à Noacho & filiis ſuis conſervatæ & propagatæ fuerint, non dubium erit, quin & ſcribendi ſcientia ad omnes gentes ex ipſorum inſtituto pervenerit.

§. XXVI.

Unde nunc præcipuarum gentium literas aſpiciemus & primò Chaldæorum, qui Ebræis erant vicini. Quamquam hic accuſanda ſit temporum injuria, quæ integrum earum ſchema adhuc dum nobis invidet, etiamſi libri antiquiſſimis characteribus exarati apud Babylonios extare dicantur, & ſpes eorum Babylone miſſendorum facta fuerit *Hottingero*, ut ipſe narrat in *Smeg. Orient. L. III. part. 1.* Attamen monumentum quoddam in monte Horeb. repertum & his literis, quamquam intricatis, conſcriptum, reſolutum autem in veras aperuit nobis *Ath. Kircherus* in *Prodromo Copto p. 207.* cujus ſchema etiam repræſentavit Vir *πιδύγλατος* *D. Pfeifferus* *Dub. vex. V. T. p. 509.* Alii tamen, inter quos eſt *Salmaſius*, referente *Hottingero, l. c.* Samaritanorum literas Chaldæis uſitatas fuiſſe aſſerunt, alii *Æthiopicæ*. *Hottingerus* *το επεχεν* nihil deſinire audeat.

§. XXVII.

Ut horum Chaldaicorum antiquiorum, ita & Syriacorum characterum autor incertus eſt. Arabes

Idem ignorant autorem Veteris scripturæ, *Rufin* a ipsis dictæ, quam etiam plerique eorum hodie non callent, de qua *Hottingerus Thes. Philol. p. 403.* recentiorem verò, quã jam utuntur, inventam esse produnt ab *ibens Mokli*, ut tradit *Elmakinus in Hist. Sarac. p. 205.* cujus septem genera videre licet hinc inde in Instit. Gram. præprimis *Th. Erpenii p. 6.*

§. XXVIII.

Phœnices, qui iidem cum Chanaanæis, ut probat *Bochartus in Phaleg. L. IV. c. 34.* literas, quas hodie Samaritanas vocamus, sibi vendicant; iterum confirmante, *Bocharto in Canaan L. 1. cap. 20.* Et cum ipse Chanaan, Chami filius, Phœnicum sive Cananæorum pater sit, non iniquè me facturum esse arbitror, si harum literarum inventionem ipsi assignavero. Non enim est, quod dubitemus, Canaanem literas à Noacho & patre Chamo didicisse, attamen vero DEI cultu in impietatem verso, verisimile est, eum mutasse literas, atque adeò etiam hoc instituto à verâ Ecclesiâ secessisse. Quamobrem inde enatæ sunt literæ illæ Phœnicæ. Successu temporis, cum Patriarchæ peregrinationes suas in terram Canaan susciperent, acceperunt cum ipsâ Phœnicum lingua, quãdam Ebraicæ dialecto, characteres, quos deinde applicatos ad vernaculam transtulerunt in ingentem suam, ut communis esset populo Judaico, nomenque fortiretur Scripturæ profanæ, atque à sanctâ distingveretur. *Conf. D. Wasmuth Vind. part. 1. sect. 1. c. 5. D. Carpz. not. ad Schick. J. R. p. 105.*

XXIX.

Postea cum sedibus suis Phœnices à gente Israelitica ejicerentur varias condidere in regionibus aliis colonias, quemadmodum accuratè demonstravit *Bochartus in Canaan* atque sic plurimas scientias à se excultas ad alios

hos simul transtulerunt. Unde & Græci fatentur, à
 Cadmo Phœnice, quem Cadmonitarum (de quibus
Genes. 15, 10.) ducem fuisse auguror, se accepisse literas.
 Intelligimus autem hodiernas, alias enim ante Cad-
 mum habuisse, jam supra dictum est ex Diodoro. Te-
 stimonia pro Cadmo plurima videantur tam apud
Scaligerum in Animadv. ad Euseb. p. 104. tum apud Bo-
 chartum in *Canaan L. 1. c. 20.* qui gravissimi autores col-
 lationem literarum Phœnicæarum & Græcarum insti-
 tuerunt, ut certò constet, literas Græcas ex Phœnicæis
 esse efformatas: quicquid etiam contra Scaligerum
 dicat *Salmasius ap. Scotanum Biblioth. tom. 2. p. 1053.* In-
 tulisse autem Cadmum sedecim literas in Græciam te-
 stes sunt *Plinius L. VII. cap. 56. Plutarchus Sympos. L. IX.*
probl. 2. Eusebius in Chron. Irenæus adversus Marcum hereti-
cum & alii plurimi. Quænam tamen illæ fuerint, non
 consentiunt omnes. *Vid. Waltonus l. c. Vossius l. c. de*
art. Gramm. c. 16. p. 70. Victorinus de arte Gramm. pag. 69.
Scaliger in Animadv. ad Euseb. pag. 112. seqq. Scotanus l. c.
conf. Bochartus l. c. Polydor. Virgilius L. I. cap. 6. Johan. Ry-
dolfus Westenius or. 3. de Lingvæ Græcæ pronunciatione.
p. 50. seqq. Plura hanc in rem proferre, esset Iliada post
 Homerum scribere, eò quod citati autores ea omnia,
 quæ ad antiquitatem literarum Græcarum pertinent,
 fusius sint executi. Unicum tantum noto, quod *Cassio-*
dorus L. VII. Varior. c. 12. narrat, opinatos quosdam
 esse, Mercurium è volatu gruuum, qui classẽ confo-
 ciaturi semper Alphabeti formas describant, literas
 Græcorum collegisse. Quod tamen magis risum, quàm
 confutationem meretur.

§. XXX.

Agyptios veteres tria characterum genera ha-
 buisse ex *Clemente Alexandrino* colligit *Kircherus Prodr.*
Copt.

Copt. c. 9. p. 220. Verba Clementis L. V. Strom. hæc sunt:
 Ἀντίμα οἱ παρ' Αἰγυπτίων παιδευόμενοι πρῶτον μὲν πάλιν
 τὴν Αἰγυπτίαν γραμμάτων μέθοδον ἐκμανθάνουσιν, τὴν ὁπί-
 σολογραφικὴν καὶ λαμβάνουσι. Δευτέρου δὲ τὴν Ἱερρατικὴν, ἣ
 χρῶνται οἱ ἱερογραμματεῖς. Τρίτην δὲ καὶ τελευταίαν τὴν ἱε-
 ρογλυφικὴν ἥς ἡ μὲν διὰ τὰν πρῶτων στοιχείων κυριολογικὴ.
 Ἡ δὲ συμβολικὴ. Τῆς δὲ συμβολικῆς, ἡ μὲν κυριολογεῖται καὶ μί-
 μνησιν. Ἡ δ' ὡς αὖ τροπικῶς γράφεται. Ἡ δὲ ἀντικεῖς ἀλλη-
 γορεῖται κατὰ τινὰς αἰνίγματα. Ἡ λίον γὰρ ἐν γράφῃ βεβό-
 μενοι κύκλον ποιοῦσι, σελήνην δὲ ἀήμα μηννοῖς. E quibus tamen
 adhuc remanet dubium, an Kircherus recte perceperit
 Clementis sententiam, quæ mihi ad Ægyptios Cle-
 mentis ævo videtur referenda, de quorum informati-
 one eò locò differuerat. Etenim ab ultimâ antiquita-
 te literas hieroglyphicas tantum in usu fuisse ap. Ægyp-
 tios, quæ ex animalium & aliarum rerum figuris con-
 stabant, testantur autores. Vid. Diodorus Siculus L. III.
 & IV. Et Ammianus Marcellinus disertè l. 17. c. 7. in-
 quit: *Non, ut nunc, literarum numerus præstitutus & fa-
 cilis exprimit, quicquid humana mens concipere potest, ita
 prisca quoque scriptitarunt Ægyptii: sed singula litera singulis
 nominibus serviebant, & verbis nonnunquam significabant
 integros sensus. Quod ipsum Tacitus etiam l. II. Annal.
 testatur. Primi, inquit, per figuras animalium Ægyptii
 mentis sensus effingebant: ea antiquissima monumenta me-
 moria humana saxi insculpta erant. Conf. Mercerus in
 notis ad Horapollinem, & Cluverius Germ. antiqu. l. I. c. 24.
 Quamobrem Joh. Plerius Hieroglyph. c. 47. de his Ægyp-
 tiorum literis ita sensit: Cujusmodi essent, inquit, lit-
 rarum characteres ap. Ægyptios, si quæstiverit quispiam,
 putarim ego partim instrumentorum aliquot plurium verò a-
 nimalium effigies fuisse.* Unde Kircherus causâ cadit,
 dum literas hodiernas cum illis antiquioribus confun-
 dit, quæ omnium consensu ex Græco characterē suam

D

du-

ducunt originem, utpote in Ægyptum per Græcorum colonias introductæ. Nec juvat eum tabula Bembina, quæ quatuor literas hodiernis similes in se continet, cum hæ testentur potius, tabulam illam post Alexandri M tempora esse pictam & efformatam. *Angeli Roccha* Alphabeterum Ægyptiacum omnes eruditi supposititium existimant, ut videre est ap. *Bangium Cal. Orient. p. 111. seqq.*

§. XXXI.

Latini literas habent à Græcis. Ita enim *Plinius* & *Solinus* Pelasgis, antiquissimis Græciæ populis, qui 150. annis post Cadmum in Italiam colonias duxerunt, ejus rei gloriam tribuunt; *Dionysius Halicarnassensis* Arcadibus, qui 60. annis post Pelasgos venerunt, *Livius* & *Tacitus* Evandro; alii, *narrante Polyd. Vergilio*, *Nicostratæ* Evandri matri. Quæ tamen diversitas in definiendo primo autore universali consensui non obstat. Quales verò fuerint literæ, aperit *Tacitus Annal. l. II.* & *Plinius L. VII. c. 58.* dum antiquioribus Græcis eas similes fuisse existimant. *Conf. Vossius L. I. de art. Gramm. c. 24. seqq. Scaliger de causis LL. & Becmannus de Originibus L. Lat. c. 4.* De *Hetruscorum* literis egit *Th. Reinesius in Historumenis lingua Punica*, & ex parte *Bangius in Cal. Orient. p. 120.*

§. XXXII.

Germanis antiquioribus etiam scribendi rationem non fuisse incognitam, arguit singularis eorum sapientia & eruditio, de qua *Cluverius Germ. Antiq. L. I. c. 19. 24. 31. 32. 33. seqq.* utut illorum literas ignoremus, quòd eas planè secretas sibi esse voluerint. Sequioribus seculis assumpfere Græcas, ut *Julius Cæsar L. V. Com.* & *Strabo L. IV. Geogr.* auctores sunt. Ævo *Caroli M. Latinas* in Germaniam venisse & tandem in hodiernam formam

formam mutatas esse, judicat Harsdorfferus *Spec. Phil. Germ. disq. 6.* ubi plura de Germanorum antiquiorum literis disserit.

§. XXXIII.

De reliquarum gentium literis ex instituto agere nunc non licet, cum alii id satis expediverint, inter quos est *Guilielmus Postellus*, qui de characteribus omnium lingvarum libro *de 12. lingvis* disseruit. De Sinensium literatura vid. *Athanasius Kircherus* & hujus elogio ante omnes celebratus. *Dn. Joh. Mullerus*, qui ex professo Lingvam Sinicam, & hujus nulli haecenus cognitam clavem & omnes antiquitates summa cum gloria tenet & tradit. *Conf. Funccius Brev. Hist. polit. tomo 1. cap. 8.* Sic de Mexicanis quaedam dixit *VValtonus l. c.* alii de aliis.

§. XXXIV.

Nunc ad ipsam literarum scriptionem me convertō, cujus duplex ratio, nimirum, sculpendi & pingendi apud omnes ferè gentes, nationesque obtinuit. Et quidem sculpsuram ad condenda monumenta potissimum fuisse adhibitam, docet *Jobus XIX.* dum exoptat, ut verba sua in annales referantur & stylo ferreo cum plumbo in perpetuum duratura in rupe, incidantur. *מי יתן אפר ויכתבון עלי מי יתן* inquit *בספר ויחקר: בעט בזה ועפרתי לער בצור יחצבון:* Non dubium est, quin hic per *ספר* intelligantur annales, quemadmodum propria & nativa, ac ut in scholis loquimur, hujus vocis significatio indicat; atque adeo ex ipsa vocū connexionē intelligitur, annales olim faxis vel lapidibus vel rei cuivis duriori in sculpi confectis. Sic & aliquando, ut cælatura eò clarior fieret, plumbum in cæsuras literarum fusum esse docet ex hoc *Jobi* loco *R. Sal. Jarchi*. Et particulam *Vau* non expon-

D2

nen-

nendam esse per Et, sed per Cum probat *D. Noldius Conc. Part. Ebr. p. 273. & Vind. p. 973.* & consentit *Bochartus in Hieroz. L. 2. c. 44.* Aliàs etiam plumbeis laminis incisas fuisse literas confirmatur autoritate *Plinii L. XIII. cap. 11.* itemqve tabulis æreis *1. Macc. VIII. 22. XIV. 18. 26.* Lingneis, quæ & schedæ dicebantur, *Gvilandinus de Papyro p. 95.* arborum etiam foliis, palmarum, *Pancirollus L. 2. Mem. tit. 13.* & *Scaliger contra Gvilandinum*, malvarum, *Cinnus ap. Isidor. l. 6. Orig. lauri*, *Antonius de Guevarra in G. S. ex Strabone*, oleæ, quod monstrat *Syracusano- rum πελάγουδς ap. Diodorum Siculum L. XI.*

§. XXXV.

Sed nec infreqvens apud autores clasicos mentio est cerarum, pugillarum, codicillorum, quibus tamen unam eandemque rem denotari, observat Scriptor in hujus doctrinæ argumento versatissimus *Gvilandinus p. 97.* Schedæ, inquit, quæ ad eum modum præparatæ erant (nimirum cera obductæ) dicebantur ceræ, & quod pungendo scriberentur, pugillares, quemadmodum, quod ex codice arborum constarent, codicilli. Quamquam *Gvilandinus* existimat, omnes schedas olim cerâ inductâ factas esse, quod tamen refellit *Matthæi Evangelium* schedis non ceratis inscriptum, & à *Baronio in Martyrol. Rom.* productum, siquidem ei fides habeatur Cœterum & ceris ejusmodi præparandis adhibitum fuisse ebur, *Hermannus Hugo* rei antiquariæ peritus autor tradit *c. 10. p. 94.* & membranas, ut *Martialis L. XIV. Epigr. 7.* indicat. Imò *CrySTALLINOS* & *ONYCHINOS* pugillares inventos esse, ex *Marcello* notat scitus elegansque *Italus Laur. Pignorius de servis p. 113.* Quoad formam denique tabellæ ejusmodi ceratæ erant quadratæ vel trigonæ, & à numero paginarum vocabantur triplices, quintuplices, quales *Martialis l. 2. Epigr. 4. & 6.* laudat.

§. XXXVI.

Quare ut his ipsis materiis literæ possent imprimi, stylus in usu erat & potissimum ferreus, cum saxis, marmori, metallis literæ insculperentur, qualem & deinde tabellis ceratis adhibebant Veteres antequam osseo uterentur. *Mos etenim erat, inquit Gvilandinus, p. 96. ferro non calamo in ceris scribere, quod Græci & Tusci primum fecerunt, testatur Isidorus L. 6. c. 9. postea Romani iusserunt, ne graphium ferreum quis haberet, institutumque ceram osibus scribere. Styli figuram Pignorius de servis p. 117. seqq. ex veterum monumentis exhibet. Conf. Salmuth. notis ad Pancirol. L. II. tit. 13.*

§. XXXVII.

Pingendis autem literis adhibita sunt primò arundines sive calami non solum ii, qui juxta Memphium Hilum vel Gnidum crescebant, ut ex antiquioribus scriptis ostendit Hermannus Hugo & Gerhardus Joh. Vossius locis citatis, sed & qui in Asiâ circa Anaiticum lacum nascebantur, asserente Plinio L. XVI. 36. in quorum locum dein surrogatae sunt avium pennæ, calami ex eo adhuc nobis dictæ. Sed & penicillo scribi literas à pictoribus nostris, quivis etiam ex vulgo novit, & Sinensibus aliud scribendi instrumentum non esse, testes sunt Ath. Kircherus in Sina Illustr. art. V. c. 3. Martinus Martinius Hist. Sin. L. VIII. Nicol. Trigault; Exped. Sinica. L. I. c. 4.

§. XXXVIII.

Materia, in qua literæ pingebantur, fuit varia. Vel enim fuit exterior arborum tunica, quæ & corium dicebatur Plin. L. XV. 18. Cato de re rust. c. XVI. Gvilandinus p. 104. Vel tenuiores arborum & fruticum philyræ s. libri, quipars corticis sunt, ligno adhærens, apud Gvilandinum p. 103. Salmuth ad Pancirol. L. II. tit.

tit. 13. vel linteamina, *Livius dec. I. L. 4. Plin. l. XIII. ii.*
Gvilandinus p. 94. vel membranæ & pelles animalium
Varro, Plinius ap. Gvilandinum p. 174. eorumque intesti-
na aliquando, *Isidor. Orig. L. VII. ii. Salmuth. l. c. vel e-*
bur, Martial. L. XIV. Epigr. 5. Mpiannus ap. Salmuth. l. c.

§. XXXIX.

Ad fruticum philyras reducimus chartas, utpote
quæ, *narrant Plinio loc. cit.* erant prætenues, & quàm
latissimæ philuræ ex papyro præparatæ. Papyrus au-
tem erat juncus nascens in palustribus Ægypti, aut
quiescentibus Nili aquis, ubi evagatæ stagnant, duo
cubita non excedente altitudine gurgitum, brachiali
radicis obliquæ crassitudine decem non amplius cubi-
torum longitudine in gracilitatem fastigiatum, thyrsi
modo cacumen includens, ut *Plinius describit l. c. qui*
& in Syria & Babylone nasci papyrum indicat. Conf.
Gvilandinus & Henr. Salmuth, qui ea, quæ prolixius
hic dici possent, sunt executi. Unde charta fuerit di-
cta, legi poterit Vossius de art. Gram. L. I. c. 37. Pan-
ciroll. l. c. Polydor. Verg. L. II. c. 6. Isidor. Orig. L. VI. 9.
Chartarum genera exposita habemus ap. Plinium L.
XIII. c. 12 & Commentatorem Gvilandinum p. 282310.

§. XL.

Modus scribendi succedit, qui quintuplex: Pri-
mus est, quo ducuntur lineæ à dextrâ versus sinistram,
receptus inter Ebræos & plerosq; Orientales populos.
Secundus, à sinistra versus dextram, communis fere
omnibus Europæis, & inter Orientales Armenianis,
Georgianis, Ægyptiis & Æthiopibus. Tertius à sum-
mo ad imum, Sinensium genti proprius, Græcis Tapo-
con dictus. Quartus ab imo ad summum, quomodo
Mexicanos scribere prodit ex *Acostæ L. VI. Joh. de*
Laet. notis ad dissert. Hugonis Grotii de Orig. Gent. Amer.
p. 66.

p. 66. Quintus est à sinistra versus dextram & à dextra iterum versus sinistram, usque dum scribendo impleta pagina est, Græcis βεισες Φηδοι dictus, cuius tres species recententur, quas quia non ita commodè explicare verbis licet, oculis hic subijcere placuit. Prima, quâ Solonis leges scriptas fuisse testatur Didymus ap. Vossium l. c. c. 34. hæc est:

αλλοπ' αλαμ εο νοπορτυλοπ' ασχμ. επεννε ιομ αρνδΛ
Πλαχθη επει τροιης ιερον πτολιεθρον επερεσθε
ωνγε νοον ιακ αεσα νεδι νωπερεθνα δ' νωλλοΠ
Πολλα δ' ογ' εν ποντω παθεν αλγεα ον κτ' θυμον.

Alteræ:

Ανδρες μοι εννεπτε μεσα πολυτροπον ος μαλα πολλα κ
α εοσαλεσ' αβερσινολε αβερσιν σιμδσ. εεε κ
δ' ανδρωπων, ιδεν αεσα κσθ νοον εγρω. πο
νοτις αο εθωκ πελγω πεφωε πελεα αε λο. ρ

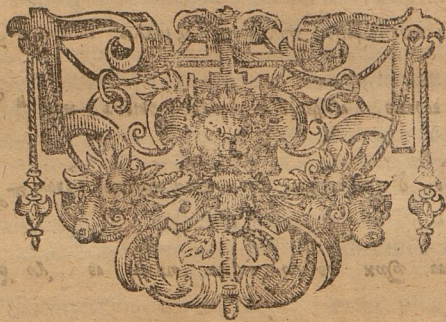
Tertia:

Μηνιν αιδε θεα πληιαδεω Αχιληθ
εκηε ελγω σιοταχγ ιδοντι κ πηστιογε
Πολλας δ' ιφθιμς ψυχας αι δι παρειαψεν
αισοςιππικ εχουα παθων ρ σαπτο ποδσθ

Vid. Waltonus Prol. 2. Edmundus Dickinson Delph. Phœn. c. 10. Bochartus in Chanaan p. 494.

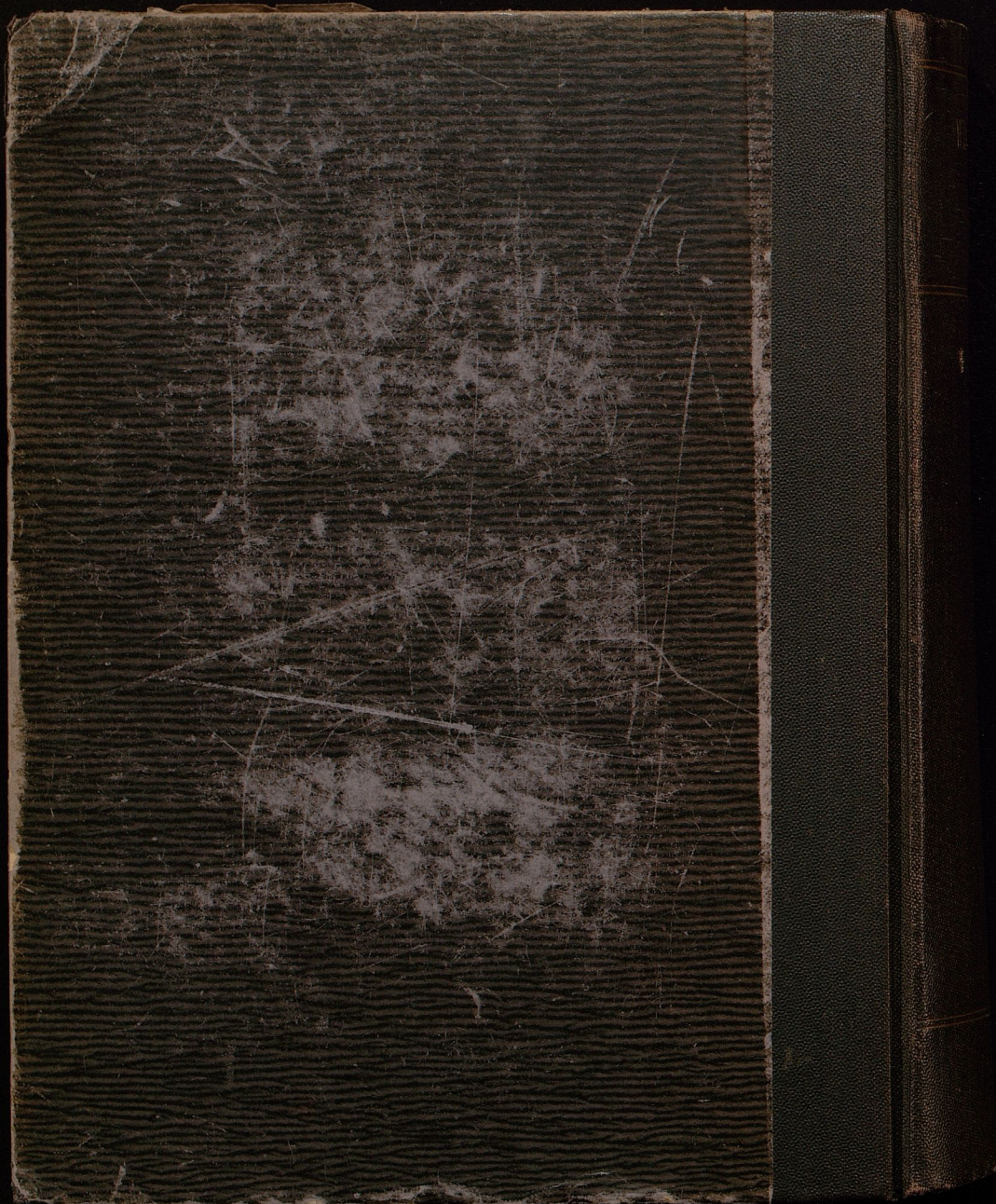
§. XLI.

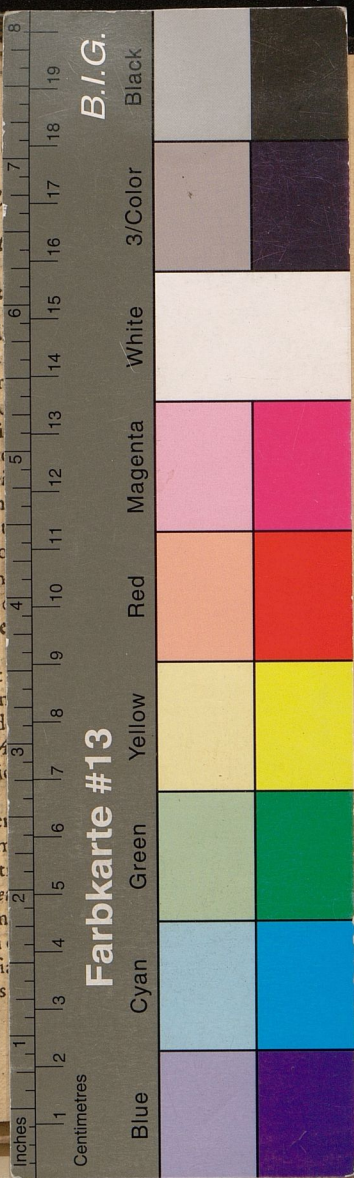
Plura in præfati notare, quæ ad hanc materiam spectant, & rerum gestarum initia originesque exponere, temporis angustia prohibet. Unde ad citatos scriptores delecto lectorem antiquitatis cupidum, & in extremo hujus disquisitionis jure meritoque commendo simul *Illustris simi Gustavi Seleni Cryptographiam* & *Gasparis Schotti Tachygraphiam*, monumenta sane digna lectu, & quæ sciendi desiderium explere mihi videantur.

X2615929

WDX

12
Q.D.B.V.
1633 5
HISTORIAM
Artis Scriptoriæ,
PRO LOCO

P. 333.
In
Amplissimo Philosophorum
Ordine

benevolè sibi assignato,

PRÆSES

M. FLORIANVS Repperbein/

Glogaviâ Silesius,

publicè defendet

Ad d. 15. Martii A. clb lbc LXXXIII.

RESPONDENTE

MICHAELE Rechen/

Stoessena-Misn.

WITTENBERGÆ

Typi **CHRISTIANI FINGELI**

